

Geliş Tarihi:24.10.2018
 Kabul Tarihi:01.03.2019
 SPORMETRE, 2019,17(1),209-145
 DOI: 10.33689/spormetre.474481

SPOR KULÜPLERİNE ÜYE BİREYLERİN SPOR KULÜBÜ KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ BELİRLENMESİ: BİR METAFOR ANALİZİ ÇALIŞMASI

Serkan KURTİPEK¹

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara

Öz: Bu araştırmanın amacı, spor kulüplerine üye bireylerin spor kulübü kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu toplam 98 spor kulübü üyesi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcılara spor kulübü kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını belirlemek için “metafor formu” hazırlanmıştır. Metafor formunda katılımcılardan “*Spor kulübü...gibidir; Çünkü....*” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise; içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinin güvenilirliği için katılımcılar arası güvenilirlik kat sayısı hesaplanmış ve bu değer %94 olarak bulunmuştur. Verilerin değerlendirilmesiyle, spor kulübü üyelerinin toplam 39 metafor ürettikleri görülmüştür. Üretilen bu metaforlar 6 farklı kategoride toplanmıştır. Katılımcılar spor kulübü kavramına ilişkin en çok “çeşitlilik” ve “eğitim” kategorisinde metaforlar geliştirdikleri belirlenirken, bu kategorileri “sağlık”, “toplumsal bütünleşme”, “sporun çekirdek örgütü” ve “sosyalleşme” kategorileri izlemiştir. Katılımcıların en fazla ürettiği metaforlar *aile, ağaç, yuva, gökkuşağı ve arkadaşlık* şeklinde sıralanmıştır. Spor kulübü kavramı için canlı, cansız, soyut ve somut metaforlar kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Spor Kulübü, Metafor, Nitel Araştırma Yöntemi.

DETERMINATION OF THE PERCEPTIONS OF THE MEMBERS OF SPORTS CLUBS ON THE CONCEPT OF SPORTS CLUB: A METAPHOR ANALYSIS STUDY

Abstract: The purpose of this study is to determine the perceptions of members of sports clubs on the concept of sports club with the help of metaphors. The sample of study consists of 98 sports club members. In order to collect data in the study, a "metaphor form" was prepared to determine the participants' perceptions on the sports club concept. In the form of metaphor, the participants were asked to complete the sentence “Sports club is like...; because ...” In the study, phenomenological method was used, which is one of the qualitative research approaches. In the analysis of the data, content analysis technique was used. The reliability coefficient for the inter-participants was calculated for the reliability of the analysis of the research data and this value was found to be 94%. With the evaluation of the data, it was observed that the members of the sports club produced a total of 39 metaphors. These metaphors were collected in 6 different categories. While the participants were determined to develop metaphors most in the categories of “diversity” and “education” on the concept of sports club, these categories were followed by the categories of “health”, “social integration”, “core organization of sport” and “socialization”. The most produced metaphors by participants are *family, tree, nest, rainbow and friendship*. Alive, lifeless, abstract and concrete metaphors were used for the concept of sports club.

Keywords: Sports, Sports Club, Metaphor, Qualitative Research Method

GİRİŞ

İnsan, sosyal bir varlıktır ve diğer insanlarla sürekli bir etkileşim halindedir. Günlük yaşantısı içerisinde ihtiyaçlarının olması ve bunları giderecek çeşitli mekanizmalar geliştirmesi kaçınılmazdır. Bu amaçla kendi başına hareket edebileceği gibi, diğer insanlarla bir araya gelerek yahut maddi varlıklarını birleştirerek de hareket edebilir (İmamoğlu, Karaoğlu ve Erturan, 2007). İnsanların beraber hareket etmeleriyle spor kulüpleri gibi toplumsal örgütler meydana gelir (Ekenci, 1997).

Spor kulüpleri insanların çeşitli ihtiyaçları doğrultusunda bir araya gelmesiyle oluşan ve spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi amacıyla ortaya çıkan kar amacı gütmeyen gönüllü kuruluşlardır (Misener ve Doherty, 2014). Spor kulüplerine; sağlıklı nesiller yetiştirmek, sporu sevdirmek ve yaygınlaştırmak, spor organizasyonları ve yarışmalar düzenlemek, başarılı sporcular yetiştirmek, sporu bilimsel yollar ile öğretmek, boş zamanları etkili ve verimli kullanarak rekreasyonel ve rekabetçi katılımı sağlamak, gençleri kötü alışkanlıklardan korumak, sosyal bütünleşmeyi sağlamak, spor saha ve tesisleri yapmak gibi birçok görevler düşmektedir (Wicker ve Breuer, 2011; Rowland, Allen ve Toumbourou, 2012; Geidne, Quennerstedt ve Eriksson., 2013; Kokko, Green ve Kannas, 2013; Doherty, Misener ve Cuskelly, 2014; Robertson, Eime ve Westerbeek 2018; Török, 2018) .Spor kulüplerinin yukarıda bahsettiğimiz bu görevleri, genelde bağlı buldukları toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik amaçlar doğrultusunda biçimlenmekte dolayısıyla spor kulüplerinin görevleri toplumun amaçları ve hedefleri doğrultusunda çeşitlilik gösterebilmektedir (Erturan, 2010).

Günümüzde sporun insan hayatının her anında olması, toplumları etkilemesi, dünya genelinde ürün, hizmet ve örgüt anlamında büyük bir endüstri haline gelmesinde kuşkusuz spor kulüpleri büyük rol oynamaktadır. Bu bağlamda spor kulübüne üye sporcuların ve bireylerin bağlı oldukları spor kulüplerini nasıl gördükleri, spor kulüplerine nasıl baktıkları, spor kulüplerini nelere benzettikleri ve bir parçası oldukları sosyal grubu ne ve nelerle ilişkilendirdiklerinin metaforlar yoluyla ortaya çıkarılması bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Nitekim spor kulüplerinin varlık sebebi ve temel ögesi olan üyelerinin, düşüncelerini bir kısıtlama olmadan özgür benzetimlerle ortaya koymaları imgelerin ve kavramların her geçen gün geliştiği spor bilimleri alanına da katkı sunabilecek bir potansiyel taşımaktadır.

Metaforlar temel olarak, bir tür şeyi başka bir şeyle tanımlayarak anlamının bir aracıdır. Lakoff ve Johnson (2008), metaforların insan düşüncesinin ve iletişiminin temel bir özelliği olduğunu iddia eder. Metaforlar, kendimizi ve sosyal dünyamızı nasıl düşündüğümüzü ve hissettiğimizi başkalarına anlatmamıza yardımcı olur. Belki de bu sebepten dolayı, metaforlar insanlık tarihi boyunca anlam ve anlayışı iletmenin güçlü bir yolu olarak kullanılmıştır (Spandler, Mckeown, Roy ve Hurley, 2014).

Spor kulüplerine ilişkin yapılmış metafor araştırmaları incelendiğinde; doğrudan spor kulübüyle ilgili çalışmaların yapılmadığı gözlenirken, daha çok spor ve farklı branşlardaki spor dallarına ait metafor çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiştir (Sagrave, 2000; Cudd, 2007; Radic-Bojanic ve Slaski, 2012; Pirsl ve Pirsl,2012; Şirin ve dğr., 2012; Spandler ve dğr, 2013; Kesic ve Muhic, 2013; Kardeşahinoglu ve İlhan, 2015; Koç Murathan, Yetiş ve Murathan 2015; Bergh, 2016; Sevinç ve Ergenç, 2017; Yılmaz, Esentürk, Tekkurşun-Demir ve İlhan. 2017; Kurtipek ve Sönmezoğlu, 2018). Bu çalışmada ise daha önce ele alınmayan spor kulübü kavramına odaklanılmıştır. Son yıllarda bir metod olarak sıklıkla tercih edilen, bu yönüyle insan düşüncesinin ve ifade etme biçiminin üretkenlik ile özgürlüğünü bireylere sınırsızca sunan bu

metafor araştırması sonucunda elde edilecek verilerin literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni tercih edilmiştir. 2018 yılında yapılan bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde farklı spor branşlarında (yüzme, jimnastik, basketbol, futbol, oryantiring) faaliyet gösteren spor kulüplerindeki 98 üye oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem metoduna göre ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu kapsamda spor kulübü üyelerinin, bağlı oldukları spor kulübüne aktif olarak devam ediyor olması ve bu katılımcıların çalışmaya gönüllü katılmak istemesi gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Bu çalışmada veriler metafor araştırmalarında çok sık kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır (Döş, 2010; Inbar, 1996; Saban, 2009). Bu noktada spor kulübüne üye bireylerden spor kulübünü açıklayan bir metafor belirtmeleri ve bunu açıklamaları istenmiştir. Katılımcılardan “*spor kulübü.....gibidir, Çünkü.....*” ifadesini tamamlamaları istenmiş ve bunun sonucunda katılımcıların tek metafor belirttiği ve bu metaforların açıklamasını yaptıkları belirlenmiştir.

Verilerin analizinde ise ilk olarak kağıtlara 1’den 98’e kadar numara verilmiştir. Çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi verilerin kategorileştirilmesi durumudur (Patton, 2014).

Araştırmada içerik analizi 8 aşamada yapılmıştır. (1) formların incelenmesi ve uygun olmayan formların elenmesi, (2) formların yeniden derlemesi, (3) formların numaralandırılması (4) metaforların incelenmesi, (5) kategorilerin geliştirilmesi, (6) geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması (7) frekansların hesaplanması ve (8) yorumlama aşaması şeklindedir (Saban, 2008; Ekici, Gökmen ve Kurt, 2014; Ekici, 2016).

İlk aşamada, katılımcıların yazdıkları ifadeler ve boş bırakılan kısımların olup olmadığı genel olarak incelenmiş, eksik forma rastlanılmamıştır. *Formların yeniden derlenmesi aşamasında*, metaforlar listelenerek tablollaştırılmıştır. *Formların numaralandırılması aşamasında*, metaforları sıklık durumuna göre düzenledikten sonra K1 ile K98 arasında numaralandırma işlemi yapılmıştır. *Kategorinin geliştirilmesi aşamasında*, spor kulübüne yönelik belirtilen metaforların ortak yönleri incelenmiştir. Katılımcıların belirttikleri metaforlar aynı anda birçok kategoriye eklenebilecek şekilde vurgulanmasından dolayı katılımcıların açıklama ifadelerine göre metaforlar ilgili kategorilere yerleştirilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik aşamasında; katılımcılardan elde edilen verilerin analiz süreci ve ortaya çıkan kodların kategorilerle nasıl ilişkilendirildiği doğrudan katılımcı ifadeleri ile okuyucuya sunulmuştur. Araştırmada kategorilere katılımcı görüşlerinden örnekler seçilerek bulgular kısmında yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2014). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için 3 alan uzmanı tarafından veriler analiz edilmiş ve analiz sonuçları karşılaştırılmıştır. Veri analizinin güvenilirliğinde Miles ve Huberman’ın 1994’ te geliştirdiği formül kullanılmıştır. Araştırmada toplam 39 metafor üretilmiş olup, görüş ayrılığı olan 2 metafor (*sera, güneş*) belirlenmiştir. Kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik % 94 olarak bulunmuştur [$37 / (37 + 2) \times 100 = \%94$]. Bu sonuçlara göre araştırma istenilen güvenilirlik düzeyine sahiptir.

BULGULAR

Bu bölüm spor kulübüne üye bireylerin spor kulübü kavramıyla ilgili belirttikleri metaforlar, kategoriler ve açıklama örnekleriyle sunulmuştur.

Tablo 1 Spor Kulübü Üyelerinin Spor Kulübü Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor sırası	Metafor adı	f	Metafor sırası	Metafor adı	f
1	Aile	32	21	Orman	1
2	Ağaç	8	22	Gemi	1
3	Yuva	5	23	Sera	1
4	Gökkuşluğu	5	24	Üniversite	1
5	Arkadaşlık	5	25	İlkokul	1
6	Eğitim Kurumu	3	26	Askeriye	1
7	Okul	3	27	Anne	1
8	Okyanus	2	28	Bebek	1
9	Nar	2	29	Güneş	1
10	Kreş	2	30	Hobi	1
11	Sağlıklı olma	2	31	Araç	1
12	Toplumsal Yapılandırıcı	2	32	Vitamin	1
13	Anne Kucacı	1	33	Psikiyatrist	1
14	Kuş Kafesi	1	34	Stres Topu	1
15	Aşure	1	35	Beyin	1
16	Kilim	1	36	Toplumsal Grup	1
17	Dünya Haritası	1	37	Toplumun Lokomotifi	1
18	Renk Sıkalası	1	38	Toplumun bir örneği	1
19	Sulu Boya Paketi	1	39	Bütünleştirme	1
20	Çiçek Buketi	1		TOPLAM GÖRÜŞ	98

Tablo 1 incelendiğinde; spor kulübü üyelerinin “*Spor Kulübü*” kavramına yönelik toplam 39 çeşit metafor ürettikleri ve bunun için 98 görüş belirttikleri görülmektedir. *Aile* (32), *Ağaç* (8), *Yuva* (5), *Gökkuşluğu* (5) ve *Arkadaşlık* (5) metaforlarının en fazla tekrarlanan metaforlar olduğu belirlenmiştir. Spor kulübü üyeleri, spor kulübü kavramını açıklayabilmek için genellikle somut ifadelerle (*ağaç, gökkuşluğu, okul, okyanus, nar, kreş, aşure, kilim, dünya haritası, orman, vb.*) benzetmeler yapmışlardır. Metaforların frekanslara göre çoğunluğunun spor kulüplerinin, sporun çekirdek örgütü olduğuna yönelik metaforlar olduğu belirlenmiştir.

Spor kulübüne üye bireylerin spor kulüpleri ile ilgili geliştirdikleri metaforlar açıklamaları ile birlikte değerlendirildiğinde altı kategori olarak sınıflandırılması Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Spor Kulübü Üyelerinin Geliştirdikleri Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	Metafor sayısı (f)	%
1. Çeşitlilik	13	33,33
2. Eğitim	9	23,07
3. Sağlık	5	12,82
4. Toplumsal bütünleşme	5	12,82
5. Sporun çekirdek örgütü	4	10,25
6. Sosyalleşme	3	7,69
TOPLAM	39	100.0

Tablo 2’ye göre, spor kulübüne üye bireyler spor kulübü kavramına yönelik altı kategori altında metaforlar belirtmişlerdir. Bunlar *çeşitlilik* (13-%33.33), *eğitim* (9-%23.07), *sağlık* (5-%12.82), *toplumsal bütünleşme* (5-%12.82), *sporun çekirdek örgütü* (4-%10.25) ve *sosyalleşme* (3-%7.69) kategorileridir.

Tablo 3 ile Tablo 8 arasında kategorilere ve bu kategoriler içinde katılımcıların açıklama ifadelerine yer verilmiştir.

Tablo 3: “Çeşitlilik” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=13)
1. Çeşitlilik	Ağaç (8), Gökkuşluğu (5), Okyanus (2), Nar (2), Aşure (1), Kilim (1), Dünya Haritası (1), Renk skalası (1), Sulu boya paketi (1), Çiçek buketi (1), Orman (1), Gemi (1), Sera (1)

Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;

Ağaç; Her bir sporcu ağacın dalıdır ve hep birlikte spor kulübünü oluşturur (K46)

Gökkuşluğu; Her renk farklı bir anlamı ifade eder, spor kulüpleri de, çeşit çeşit, branş branştır (K48)

Okyanus; Dışarıdan bakıldığında sadece bir su gibi görünse de içinde milyonlarca canlıyı barındırır (K53)

Nar; Dışarıda bakıldığında bir tane, içine bakıldığında bin tanedir. Spor kulüpleri de bir amaca hizmet etse de birçok branşa ayrılır (K56)

Aşure; Bütün baklagillerin bir arada bulunduğu bir tatlı türüdür, spor kulüpleri de bu şekildedir (K57)

Dünya haritası; Her ırktan, milletten insanları bir araya getirir (K59)

Tablo 3’te “*çeşitlilik*” kategorisinde belirtilen toplam 13 metafor ve açıklama cümleleri incelendiğinde; Spor kulübü üyelerinin, spor kulüplerinin sporcu, antrenör, yönetici, eğitmen, sağlık personeli, malzeme görevlisi, spor branşı, vb. açısından çeşitlilik göstermesine vurgu yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4: “Eğitim” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=9)
2. Eğitim	Eğitim kurumu (3), Okul (3), Kreş (2), Üniversite (1), İlkokul (1), Askeriye (1), Anne (1), Bebek (1), Güneş (1),

Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;

Eğitim kurumu; Toplumda yaşa kurallarını, örf ve adetlerimizi bizlere öğretir (K67)

Okul; Gençlere kötü alışkanlıkları, çevre ve sorumluluk duygusunu öğretir (K69)

İlkokul; Çocuk okula başladığında dinlemeyi, toplumda yaşamayı, arkadaşlarıyla uyumlu olmayı öğretir.Spor kulüpleri de böyledir (K75)

Askeriye; Disiplini öğretir (K76)

Tablo 4’de görüldüğü gibi, spor kulübü kavramına ilişkin “eğitim” kategorisinde toplam 9 metafor belirtilmiştir. Açıklama ifadelerinden de anlaşıldığı gibi; katılımcıların, spor kulüplerinin üyeleri ve sporcuları adeta bir okul gibi her yönüyle eğittiğine yönelik metaforlar geliştirdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 5: “Sağlık” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=5)
3. Sağlık	Sağlıklı olma (2), Vitamin (1), Psikiyatrist (1), Stres topu (1), Beyin (1),

Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;

Sağlıklı olma; İnsanların spor yoluyla sağlıklı ve zinde kalmasını sağlar (K87)

Vitamin; Besler, zinde tutar ve mutluluk verir (K89)

Psikiyatrist; ruhsal yönden rahatlatır, motive eder, yönlendirir (K90)

Stres topu; Oynadıkça rahatlatır (K91)

Tablo 5’de görüldüğü gibi, spor kulübü kavramına ilişkin “sağlık” kategorisinde toplam 5 metafor belirtilmiştir. Açıklama ifadelerinden de anlaşıldığı gibi; katılımcılar, spor kulüplerinin bireyleri spor yoluyla fiziksel ve ruhsal yönden olumlu yönde etkilediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 6: “Toplumsal Bütünleşme” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=5)
4. Toplumsal bütünleşme	Toplumsal yapıştırıcı (2), Toplumsal grup (1), Toplumun lokomotif (1), Toplumun bir örneği (1), Bütünleştirme (1),

Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;

Toplumsal yapıştırıcı; Spor kulüpleri din, dil, ırk farkı gözetmeksizin kültürlerin yaşatıldığı ve paylaşıldığı yerdir (K94)

Toplumsal grup; belirli bir amaç için bir araya gelmiş insanları kaynaştırır (K95)

Toplumun lokomotif; toplumların gelişmesine ve ilerlemesine yardımcı olur (K96)

Bütünleştirme; farklı görüşlerdeki toplulukları kaynaştırır (K98)

Tablo 6’de görüldüğü gibi, spor kulübü kavramına ilişkin “toplumsal bütünleşme” kategorisinde toplam 5 metafor belirtilmiştir. Açıklama ifadelerinden de anlaşıldığı gibi katılımcıların, spor kulüplerinin toplumları hiçbir ayırım yapmaksızın bir arada tuttuğuna ve onları kaynaştırdığına vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 7: “Sporun Çekirdek Örgütü” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=4)
5. Sporun çekirdek örgütü	Aile (32), Yuva (5), Anne kucağı (1), Kuş kafesi (1)
<i>Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;</i>	
	<i>Aile;</i> Herkesin kol kola, omuz omuza verdiği, sevinçlerin, üzüntülerin ve yaşanmışlıkların paylaşıldığı, gönüllerin birleştiği bir yerdir (K3)
	<i>Aile;</i> Nasıl ki bir ailede anne, baba ve çocuklar birlikte yaşar ise spor kulüplerinde de başkan, yönetici, antrenör ve sporcular birliktedir (K5)
	<i>Aile;</i> Nasıl ki bir ailede yardımlaşma, dayanışma, saygı ve sevgi varsa spor kulüplerinde de aynısı mevcuttur (K20)
	<i>Yuva;</i> Orada kardeşliği, arkadaşlığı, paylaşmayı birbirine destek olmayı öğrenir insan (K36)
	<i>Kuş kafesi;</i> Kafesler kuşların evidir, spor kulüpleri de sporcuların (K39)

Tablo 7’de görüldüğü gibi, spor kulübü kavramına ilişkin “sporun çekirdek örgütü” kategorisinde toplam 4 metafor belirtilmiştir. Açıklama ifadelerinden de anlaşıldığı gibi katılımcıların, nasıl ki aile toplumun temel yapıtaşı ise spor kulüplerinin de sporun yapıtaşı olduğuna vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 8: “Sosyalleşme” Kategorisine Ait Metaforlar ve Açıklama İfadeleri

Kategori	Metafor sayısı (f=3)
6. Sosyalleşme	Arkadaşlık (5), Hobi (1), Araç (1)
<i>Spor kulübü üyelerinin açıklama örneklerinden alıntılar;</i>	
	<i>Arkadaşlık;</i> yeni ve güzel arkadaşlıklar kurmamıza yardımcı olur (80)
	Hiçbir yerde bulunmayan, samimi dostluklar kurmamızı sağlar (82)
	<i>Hobi;</i> Hayattan tat almamızı, yeni dostluklar edinmemizi sağlar (K85)
	<i>Araç;</i> İnsanları sosyalleştirir. Boş zamanları değerlendirmenin en iyi yoludur (K86)

Tablo 8’de görüldüğü gibi, Spor kulübü kavramına ilişkin “sosyalleşme” kategorisinde toplam 3 metafor belirtilmiştir. Açıklama ifadelerinden de anlaşıldığı gibi katılımcıların, spor kulüplerinin bireyleri sosyalleştirmesine yardımcı olmasına vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, spor kulüplerine üye bireylerin spor kulübü kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonunda; spor kulüplerine üye bireylerin spor kulübü kavramıyla ilgili oldukça çeşitli metaforlar belirttikleri tespit edilmiştir. Bu kapsamda spor kulübü üyeleri spor kulübü kavramıyla ilgili toplam 39 çeşit metafor geliştirmişlerdir. Bu metaforlar incelendiğinde, spor kulübü üyelerinin spor kulübünü

birden fazla ve birbirinden farklı metaforla açıkladıkları belirlenmiştir. Spor kulübüne üye bireylerin spor kulübü kavramıyla ilgili frekanslarına göre en fazla *aile, ağaç, yuva, gökkuşağı ve arkadaşlık* metaforlarını belirtmişlerdir. Belirtilen 39 çeşit metafor toplam 98 defa belirtilmiştir. Geliştirilen bu metaforlar ise 6 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*çeşitlilik, eğitim, sağlık, toplumsal bütünleşme, sporun çekirdek örgütü ve sosyalleşme*” olarak sıralanmaktadır.

Spor kulübü kavramı için genellikle cansız, toplumu oluşturan en küçük yapı olan (*aile*) örgüt ve eğitim kurumları (*okul, üniversite, ilkokul, kreş, eğitim kurum, askeriye*) isimleri şeklinde olan metaforların geliştirildiği belirlenmiştir. Bu durum spor kulüplerine üye bireylerin spor kulübünü farklı yönleri açısından farklı örgütlerden yararlanarak açıkladıklarını göstermektedir. Bu sonuç metaforların bir kavramı bir başka kavramla açıklama vurgusunu destekler niteliktedir (Lakoff ve Johnson, 2005).

Belirtilmiş olan metaforlar kategorilere göre incelendiğinde; spor kulübüne üye bireylerin bakış açılarının daha net olarak ortaya çıktığı görülebilmektedir. Bu noktada;

Çeşitlilik kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 13 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *ağaç, gökkuşağı, okyanus, nar, aşure, kilim, dünya haritası, renk skalası, sulu boya paketi, çiçek buketi, orman, gemi, sera* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Belirlenen bu metaforlar spor kulübü denilince akla sadece sporcuların gelmemesi gerektiğini spor kulüplerinin sporcular, antrenörler, koordinatörler, idari yöneticiler, eğitimciler, sağlık personelleri, öğreticiler, malzeme görevlileri gibi geniş bir yelpazeyi içine alan örgütler olduğu söylenebilir. Gençlik ve spor kulüpleri yönetmeliği (2005) bu durumu destekler niteliktedir.

Eğitim kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 9 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *eğitim kurumu, okul, kreş, üniversite, ilkokul, askeriye, anne, bebek, güneş* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Bu noktada spor kulübüne üye bireyler spor kulüplerini eğitim kurumlarıyla ilişkilendirerek her yaştan insana spor yoluyla eğitimini gerçekleştirebilme imkanı verdiğini ifade etmişlerdir. Çalışmamıza benzer olarak Devocioğlu, Çoban ve Karakaya (2011) spor kulüplerinin üstlendiği görev ve sorumluluklara bakıldığında kulüplerin bir okul, işletme veya eğitim merkezi gibi özellikler taşıdıklarını belirtmişlerdir.

Sağlık kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 5 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *sağlıklı olma, vitamin, psikiyatrist, stres topu, beyin* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde spor kulüplerine katılımın bireylerde fiziksel aktiviteyi artırdığı ve bu yolla kardiyovasküler hastalıkları ve farklı kanser türlerinin risklerini ve obeziteyi azalttığı yapılan araştırmalarda belirtilmektedir (Eime, Payne ve Harvey, 2008; Quennerstedt, 2008; Kelly, Baur, Bauman ve King, 2010; Geidne vd., 2013; Robertson vd., 2018). Belirtilen araştırma sonuçlarıyla bu araştırma benzerlik taşımaktadır.

Toplumsal bütünleşme kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 5 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *toplumsal yapılandırıcı, toplumsal grup, toplumun lokomotif, toplumun bir örneği, bütünleştirme* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Wicker ve Breuer (2011) spor kulüplerinin spor olanakları sağlanmasının yanı sıra, devlet ve topluluklar tarafından takdir edilen birçok başka işleve sahip olduğunu ve bu işlevlerin en başında da çocuklar, gençler ve göçmenler için spor kulüplerinin bütünleştirici rol oynadığını belirtmiştir. Bu durum çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Sporun çekirdek örgütü kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 4 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *aile*, *yuva*, *anne kucağı*, *kuş kafesi* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Özellikle *aile* metaforunun 32 defa tekrarlanması dikkat çekicidir. Aile toplumların en küçük yapı taşıdır. Bu noktada spor kulübüne üye bireylerin, spor kulüplerini aile ile ilişkilendirerek aslında sporun en küçük yapıtaşı olduklarına vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde spor kulüplerinin sporun temel örgütlenme birimi, sporun ana unsuru olduğu belirtilmiştir (Fişek, 1985; İmamoğlu vd., 2007; Devocioğlu vd., 2011). Belirtilen araştırma sonuçlarıyla bu araştırma benzerlik taşımaktadır.

Sosyalleşme kategorisinde spor kulübüne üye bireylerin toplam 3 metafor ürettikleri görülmektedir. Bu metaforların *arkadaşlık*, *hobi*, *araç* şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Spor kulübüne üye bireyler bu metaforlar ve açıklama ifadeleriyle spor kulüplerinin yeni arkadaşlıklar edinilmesine, samimi dostlukların kurulmasına yardımcı olduğunu bu yolla sosyalleşmeye katkı sağladığını belirtmişlerdir. İlgili literatür incelendiğinde spor kulüplerin bireylerin sosyalleşmesinde çok önemli bir yere sahip olduğu ve bu sosyalleşme rolünün, diğer gönüllü kuruluşlardan çok daha fazla olduğu belirtilmektedir (Seppanen, 1982; Devocioğlu vd., 2011). Belirtilen araştırma sonuçlarıyla bu araştırma benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak spor kulübüne üye bireylerin, ifade ettikleri 39 metafor zengin bir skala sunmuş olup 6 kategori içerisinde boyutlanmıştır. Bu kategoriler her ne kadar bağımsız başlıklar altında gruplanarak sunulsa da özünde sistematik olarak bağımlı bir yapıyı temsil etmektedirler. Başka bir ifade ile metaforlarda beliren; “Sosyalleşme”, “Toplumsal Bütünleşme”, “Sporun Çekirdek Örgütü” ve “Çeşitlilik” kategorileri katılımcıların ağırlıklı olarak spor kulüplerini “Grup Dinamiği” olarak benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca toplumsal politikaların temelini oluşturan “Sağlık” ve “Eğitim” kavramlarının da bu araştırma sonucunda ortaya çıkan kategorilerde tamamlayıcı bir nitelik taşıdığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Bergh, G. (2016). 7) Football is war: a case study of minute-by-minute football commentary. *Revista Veredas*, 15(2).
- Cudd, A. E. (2007). Sporting metaphors: Competition and the ethos of capitalism. *Journal of the Philosophy of Sport*, 34(1), 52-67.
- Devocioğlu, S., Çoban, B., Karakaya, Y. E. (2011). Spor Kulüplerinin Yönetim Modellerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Dergisi*, (31), 51-68.
- Doherty, A., Misener, K., Cuskelly, G. (2014). Toward a multidimensional framework of capacity in community sport clubs. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 43(2_suppl), 124S-142S.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Eime, R. M., Payne, W. R., Harvey, J. T. (2008). Making sporting clubs healthy and welcoming environments: a strategy to increase participation. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 11(2), 146-154.
- Ekenci, G. (1997). İnsan ve Çevre İlişkilerinin Spor Kulübü Yönetimine Etkileri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(4), 35-43.
- Ekici, G. (2016). Biyoloji Öğretmeni Adaylarının Mikroskop Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 17(1), 615-636.

- Ekici, G., Gökmen, A., Kurt, H. (2014). Öğretmen adaylarının “bilgisayar” kavramı konusundaki bilişsel yapılarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 34(3), 359-405.
- Erturan, E. E. (2010). Almanya ve Türkiye’deki Spor Kulüplerinin Karşılaştırmalı Analizi- Türkiye’deki Spor Kulüplerinin Yapı ve İşleyişine Yeni Bir Yaklaşım-, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Fişek, K. (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 52.
- Geidne, S., Quennerstedt, M., Eriksson, C. (2013). The youth sports club as a health-promoting setting: An integrative review of research. *Scandinavian journal of public health*, 41(3), 269-283. *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği*, 2005.
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38 (1), 77-92.
- İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E., Erturan, E. E. (2007). Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yapısal Nitelikleri ve Temel Problemleri. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(3), 35-61.
- Karահinoglu, T., İlhan, E.L. (2015) “Perceptions about physical education teacher in students' drawings", *Science, Movement and Health*, 115 (2, Supplement): 617-626.
- Kelly, B., L. Baur, A. Bauman, L. King. (2010). “Examining Opportunities for Promotion of Healthy Eating at Children’s Sports Clubs.” *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 34 (6): 583–588
- Kesic, D., Muhic, E. (2013). Sports In Metaphor And Metaphor In Sports. *SportLogia*, 9(1).
- Koç, M., Murathan, F., Yetiş, Ü., Murathan, T., (2015). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Spor Kavramına İlişkin Algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (9), 294-303.
- Kokko, S., Green, L. W., Kannas, L. (2013). A review of settings-based health promotion with applications to sports clubs. *Health promotion international*, 29(3), 494-509.
- Kurtipek, S., Sönmezoglu, U. (2018). Determination of the Perceptions of Sports Managers About Sport Concept: A Metaphor Analysis Study. *International Journal of Higher Education*, 7(4), 17-25.
- Lakoff, G., Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çev. G. Y.Demir). İstanbul: Paradigma.
- Lakoff, G., Johnson, M. (2008). *Metaphors we live by*. University of Chicago press..
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Misener, K., A. Doherty. (2014). “In Support of Sport: Examining the Relationship Between Community Sport Organizations and Sponsors.” *Sport Management Review* 17 (4): 493–506.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. 3. Baskıdan Çeviri.(Çev Edit.;Bütün, M & Demir, S. B.). Ankara. Pagem Akademi.
- Pirsl, D., Pirsl, T. (2012). Sports Metaphors-To Live by and Spice up Sports and other Domain Specific Languages. *International Journal of Science and Research*, 3(7), 543-546.
- Quennerstedt, M. (2008). Exploring the relation between physical activity and health—a salutogenic approach to physical education. *Sport, Education and Society*, 13(3), 267-283.
- Radic-Bojanic, B., Silaski, N. (2012). Metaphors of Hegemonic Masculinity–Women’s Understanding of Sport Metaphors in Political Discourse. *Gender Studies*, 11(1), 245-257.
- Robertson, J., Eime, R., Westerbeek, H. (2018). Community sports clubs: are they only about playing sport, or do they have broader health promotion and social responsibilities?. *Annals of Leisure Research*, 1-18.
- Rowland, B., Allen, F., Toumbourou, J. W. (2012). Impact of alcohol harm reduction strategies in community sports clubs: Pilot evaluation of the Good Sports program. *Health psychology*, 31(3), 323.

- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Segrave, J. O. (2000). The sports metaphor in American cultural discourse. *Culture, Sport Society*, 3(1), 48-60.
- Seppanen, P. (1982). Sport clubs and parents as socializing agents in sport. *International Review of Sport Sociology*, 17(1), 79-90.
- Sevinç, Ö. S., Ergenç, M. (2017). Düzce Üniversitesi'nin Bazı Fakültelerinde Öğrenim Görmekte Olan Lisans Öğrencilerinin "Spor" Hakkındaki Metaforları. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 106-131.
- Spandler, H., Mckeown, M., Roy, A., Hurley, M. (2013). Football metaphor and mental well-being: An evaluation of the It's a Goal! programme. *Journal of Mental Health*, 22(6), 544-554.
- Spandler, H., Roy, A., Mckeown, M. (2014). Using football metaphor to engage men in therapeutic support. *Journal of Social Work Practice*, 28(2), 229-245.
- Şirin, E. F., Bektaş, F., Karaman, G., Aytan, G. K. (2012). Rafting Participants' Metaphoric Perceptions Concerning The Concept Of Rafting. *Journal of Physical Education & Sports Science/Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2).
- Török, E. (2018) Youth In Sports Clubs: On The Role Of Sports Clubs In The Social Integration In Hungary. *Society Register*, 2(1), 131-153.
- Wicker, P., Breuer, C. (2011). Scarcity of resources in German non-profit sport clubs. *Sport management review*, 14(2), 188-201.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2014). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz A., Esentürk O. K., Tekkurşun-Demir G., Ilhan E.L. (2017). Metaphoric Perception of Gifted Students about Physical Education Course and Physical Education Teachers. *Journal of Education and Learning*, 6(2), 220-234.